

HANDLINGSPLAN FOR Å SIKRE BARNA I BRUELAND BARNEHAGE
ET TRYGT OG GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Brueland barnehage - Sammen former vi fremtiden

PLAN FOR Å SIKRE AT BARNEHAGEBARNA HAR RETT TIL ET TRYGT OG GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Endringer i barnehageloven, gjeldende fra 1. januar 2021

§41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en slik sak. I planen skal det stå:

- Hvilke problemer tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en arbeider i barnehagen krenker ett barn.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter §42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

HENDELSE/ KRENKELSE	ANSVAR	TILTAK
Utestenging	ALLE	Følge med, gripe inn og melde fra til barnehagens styrer
Mobbing	ALLE	Følge med, gripe inn og melde fra til barnehagens styrer
Vold	ALLE	Følge med, gripe inn og melde fra til barnehagens styrer
Diskriminering	ALLE	Følge med, gripe inn og melde fra til barnehagens styrer
Trakassering	ALLE	Følge med, gripe inn og melde fra til barnehagens styrer

- **Alle** som arbeider i barnehagen, skal følge med og melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø
- **Alle** som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.
- **Alle** som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.
- Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Denne handlingsplanen skal bidra til:

- At ansatte har en felles forståelse for hva som er krenkelser og mobbing
- At ansatte vet hva de skal se etter for å kunne avdekke og stoppe krenkelser og mobbing
- At ansatte vet hvordan de skal forebygge krenkelser og mobbing
- At vi iverksetter og følger opp en aktivitetsplan når det avdekkes krenkelser og mobbing
- Felles strategi for å arbeide mot et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

KRENKELSER

Utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering er eksempler på krenkinger som barnehagen ikke skal godta. Både aktive handlinger og verbale uttrykk rettet direkte mot ett eller flere barn eller en mer passiv atferd som utestenging, isolering og baksnakking – både fra barn og de som jobber i barnehagen. Det avgjørende er om ytringen eller handlingen virker nedverdiggende eller

integritetskrenkende for ett eller flere barn. (Fra veileder til utarbeiding av rutiner om Psykososialt miljø i kommunale barnehager i Sandnes)

Fra nå av bruker vi fellesbetegnelsen mobbing på det som også handler om krenkelser.

Hentet fra Handlingsplan mot mobbing til Brueland barnehage:

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det blant annet at:

Barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av mobbing

Barnehagen skal fremme positive handlinger som motvirker mobbing

Personalet i barnehagen skal arbeide for ett inkluderende miljø som motvirker mobbing

Sosial kompetanse er vesentlig for å motvirke utvikling av mobbing

Hva er mobbing?

Manifest mot mobbing oppfordrer til aktiv innsats mot mobbing der barn og unge oppholder seg. Partene har en felles visjon om nulltoleranse som grunnlag for arbeidet. Men hva er mobbing? Vilkaerlig erting er ikke mobbing. Konflikter og enkelttilfeller av slåssing og utestenging er heller ikke mobbing. Vi snakker altså ikke om mobbing når barn plutselig blir sinte på hverandre, tar leker fra hverandre eller springer opp i raseri over ett eller annet.

Definisjon på mobbing

- Mobbing er når en person eller en gruppe gjentatte ganger og over tid plager og trakasserer et offer
- Mobbing handler om makt og avmakt, det er et skjevt maktforhold mellom den som mobber og den som blir mobbet
- Mobbing blant småbarn kan forebygges ved at voksne er oppmerksomme på det enkelte barns trivsel og på samværsmonstre i barnegruppen
- Mobbing i barnehagen kan stoppes av aktivt deltagende voksne som griper inn når det er nødvendig

Alle kan oppleve noe av dette fra tid til annen, enten ved å utsette andre for det eller bli utsatt for det selv, men det er når et barn opplever at disse og lignende handlinger vedvarer og gjentar seg over tid at det handler om mobbing. Når styrkeforholdet mellom den som utsetter andre for denne type handlinger, og den som blir utsatt for dette konstant er i ubalanse og et barn opplever det som trist og vanskelig, det er mobbing.

Eksempel på fysisk og psykisk mobbing kan være:

- Slå, dytte, knuffe, klore
- Aggresjon mot offeret
- Verbal mobbing
- Lukke døren bevisst rett foran noen
- Spring vekk fra
- Ikke hilse
- Gjemme seg for noen
- Mimikk og kroppsspråk (vende ryggen til, «steinansikt» osv.)
- Ignorere, overse
- Bruke ord/ kallenavn – si stygge ting, sårende kommentarer
- Ikke bli spurt om de vil være med/ ikke inkludere
- Manglende anerkjennelse

Forebyggende arbeid i barnehagen:

For å forebygge mobbing arbeider barnehagen aktivt for å skape ett trygt og godt miljø.

Personalet i barnehagen skal:

- Jobbe målbevisst med sosial kompetanse (selvhevdelse, empati, rolletaking, prososial adferd, selvkontroll, lek, glede og humor etc.).
- Vi jobber med positivt klima og støtte til regulering av atferd som to av dimensjonene i USB (utviklingsstøttende barnehage).
- Støtte og fremme enkelt barns sosiale ferdigheter.
- Være anerkjennende og støttende voksne.
- Ha god relasjonskompetanse. *Trygghets sirkelen brukes som verktøy.*
- Være gode rollemodeller.
- Barnehagen legger til rette for en god start for det enkelte barn
- Gode rutiner i tilvenningsperioden
- Systematisk observasjon og refleksjon rundt sosialt samspill
- Sosial kompetanse som tema i samling
- Fokus på vennskap
- De ansatte har en aktiv holdning mot mobbing
- Månedlige samtaler pedagogisk leder/virksomhetsleder eller styrer (ripps), hvor dette er et av temaene.
- Kartlegging av barnehagemiljø «bussen»
- Dele i mindre grupper, sikre at vi ser alle barna (jmf. erfaringer fra pandemien)
- Hjertebarne – jobbe med skjema, følge opp arbeidet.

Avdekking:

Mobbing kan være vanskelig å oppdage og man skal være observante på endringer av barns adferd. Det er viktig at hjemmet og barnehagen har tett samarbeid og en god dialog. Da vil det være lettere å fange opp dersom det er mobbing på et tidlig tidspunkt. Foresatte ser barna sine i andre settinger enn ansatte i barnehagen og partene kan på den måten utfylle hverandre. Vi kan oppdage at barn ikke har det bra gjennom barnesamtaler, der barn forteller om egen opplevelse både i forhold til seg selv og andre. Vi kan oppdage at et barn ikke har det bra gjennom endringer i atferd hos enkeltbarn eller i barnegruppa.

Signaler på mobbing kan fremtre på forskjellige måter. Noen barn blir stille og trekker seg tilbake i leken, mens andre gir tydelig beskjed når ting blir vanskelige. Atferd er også barnets språk.

Observasjon:

For å avdekke mobbing vil observasjoner av barnets trivsel og hvordan de er mot hverandre være viktig. Det er ofte nødvendig å bruke ulike observasjonsmetoder for å avdekke og en må observere over tid.

TILTAK NÅR MOBBING OPPSTÅR:

Pedagogisk leder sammen med personalet har ansvar for å utføre følgende tiltak ved mobbing:

I forhold til barna:

- Samtaler med barna
- Kartlegging
- De ansatte skal utarbeide en strategi for å stanse mobbingen umiddelbart
- Vurdere å informere hele barnegruppen
- Bygge et nettverk rundt barnet
- Vurdere å ta saken opp i tverrfaglig team, eller månedsbesøk PPT
- De ansatte informeres, og får beskjed om å observere samspillet mellom de barna det gjelder. Observasjoner gjennomgås ukentlig

Andre barn i barnehagen:

Lære barna å reagere når andre barn blir plaget.

Bekreft barna positivt når de sier fra om at andre blir plaget.

Styrk det barnet er, og ta avstand fra det det gjør.

I forhold til foreldre:

- Pedagogisk leder har ansvar for å informere foreldre når mobbing er konstatert.
- Foreldre til de involverte skal informeres umiddelbart.
- Ha samtale med involverte foreldre hver for seg eller sammen.
- Lage tiltaksplan med foreldre med mål, tiltak og tidsbefestning.

Foreldre kan drive forebyggende arbeid ved:

- Å være gode rollemodeller som ikke snakker ufordelaktig om andre barn og deres foreldre i barnas påhør
- Å gripe inn når barn viser uønsket atferd rettet mot andre barn, og på den måten vise at dette ikke er godtatt
- Å være gode modeller i konfliktløsning, ved å hjelpe barna å finne gode måter å løse konflikter på
- Å være engasjert også i de andre barna
- Be barna med seg hjem, la barna treffe hverandre i en annen setting enn den de er vant til i barnehagen
- Være bevisst på hva en legger ut på sosiale medier

EVALUERING:

- Personalet skal årlig evaluere sitt arbeid.
Momenter til å ta med i evalueringen:
 - Sikre at alle i personalet til enhver tid vet hva som er den voksnes ansvar i forhold til holdning og handling når det skjer krenkelser.
 - Har vi etablert en kultur for å si ifra når barn krenker barn, voksne med å opprettholder mobbing, ved å ignorere og/eller favorisere barn.
 - Drøfte hvilke barn blir sett, ikke sett. Systematiser det jevnlig gjennom året.
- Planen vil holdes oppdatert i forhold til de enhver tid gjeldende retningslinjer fra kunnskapsdepartementet.
- Alle i barnehagen har selv et ansvar for at en jobber i henhold til mål og retningslinjer som er gitt i planen.

SANDNES KOMMUNE

Tiltaksplan

Hva er hovedproblemstillingen etter observasjon og samtaler?
Hvilke tiltak settes inn?
Samtale med foreldrene
Start
Slutt
Evaluert
Må det settes inn nye tiltak?

Signert barnehagen/ped.leder

Rutine for å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø i Brueland barnehage før en lager tiltaksplan

Sak meldt til styrer dato: meldt av:

Undersøkelse satt i gang dato:

Område	Metode	Ansvar	Dato
Observasjon			
Kartlegging			
Barnesamtale			
Foreldresamtale			
Lage tiltaksplan			

Vedlegg1: Rutine for forebygging av mobbing i barnehagen

Rutine:	Ansvar	Dato
Barnehagen gjennomgår handlingsplanen og hvordan den skal implementeres og være en del av det daglige arbeidet.	Styrer/ Fagleder	Ved oppstart til nytt barnehageår
Opplæring og informasjon til alle nyansatte om vår «Handlingsplan for å forebygge krenkelser og mobbing».	Styrer/ ped.leder	Ved ansettelse
Personalet arbeider i tråd med «Kvalitetsplan for Sandnes kommune» og våre verdier og visjon.	Styrer/Fagleder	Årlig
Barn og foreldre informeres om vår handlingsplan mot mobbing i barnehagen.	Styrer/ped.leder på foreldremøte	Årlig
Barnehagen vurderer det psykososiale barnehagemiljøet.	Styrer	2 ganger årlig
Barnehagen arbeider systematisk med å integrere nulltoleranse for krenkelser og mobbing Barnehagen evaluerer arbeidet jevnlig.	Styrer/ ped.leder Alle	2 ganger årlig
Personalet har et bevisst fokus på og kunnskap om egen væremåte og hvordan det kan påvirke samarbeidsklimaet i personalgruppa (Tenk USB – relasjoner).	Styrer	Kontinuerlig
Barnehagen har gode rutiner for å følge opp barnas trivsel og utvikling (progresjonsplan, USB, egen årsplan, barnemøter/barnesamtaler).	Ped.leder/styrer	Kontinuerlig
Foreldre involveres og deltar i forebyggende arbeid. Tema på foreldremøter, SU og foreldresamtaler.	Styrer/ Ped.leder	Kontinuerlig 1 gang i halvåret

Vedlegg 2: Rutine ved melding om krenkelser i barnehagen

- Umiddelbart skal en gripe inn og sette i gang tiltak når mobbing eller krenkelser avdekkes.
- Det skal skrives referat fra alle møter.

Rutine:	Ansvar	Dato
Personalet: Når mobbing er avdekket skal ped.leder og styrer informeres. Den som har avdekket mobbing/krenkelse skal beskrive det den har sett.	Den som oppdager mobbing/krenkelse	
Avviksmelding skal leveres til styrer		
De ansatte på avdelingen informeres (eventuelt hele barnehagen eller de som trenger å vite det)	Ped.leder på sin avdeling Styrer har overordnet ansvar	
Personalet vurdere hva som er årsak og hva som bidrar til uønskede hendelser som krenker barn.	Ped.leder	
Tiltak settes i gang på bakgrunn av refleksjon i gjeldende personalgruppe. Tiltaksplaner lages både for barnet som mobber/krenket og barnet som blir mobbet/krenket.	Ped.leder (gjerne i samråd med Styrer/)	
Vurdere om en har behov for bistand fra andre instanser.	Ped.leder/styrer	
Barna: Snakk med barna som er involvert om det som har skjedd.	Ped.leder ansvarlig på sin avd. Styrer overordnet ansvarlig.	
La barna komme med forslag til hva som kan gjøres i situasjonen. Snakk med barna som er involvert en til en. Ta det opp som tema på avdelingen hvordan vi skal være mot hverandre. (Tenk USB, sosial kompetanse)	Ped.leder Ansatte på avdelingen	
Se på barnas forslag og personalet sine forslag. Hva kom en fram til?	Ped.leder.	
Foresatte: <ul style="list-style-type: none"> • Informere foreldrene. • Foresatte til den som er mobbet/krenket og til den/de som mobber/krenker innkalles til møte der de blir informert og tatt med på råd.(Situasjonsavhengig). 	Ped.leder ansvarlig på sin avd. Styrer overordnet ansvarlig.	
Evaluering: Evaluer etter 2 uker. <ul style="list-style-type: none"> • Samtale med barna • Skriftlig informasjon til foreldre. Samtale ved behov. • Eventuelt videre tiltak Ny evaluering etter 1 måned. Eventuelt videre tiltak.	Ped.leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	

Vedlegg 3: Referat fra møte – krenkelser i barnehagen

Dato:

Tilstede på møte:

Dato for oppfølgingsmøte:

Saksbeskrivelse	Tiltak	Ansvar

Underskrift ansatt:	Underskrift ansatt:
Underskrift foreldre	Underskrift foreldre:

Vedlegg 4: Barnehagens psykososiale miljø - Sjekkliste

Brukes til egen refleksjon og videre refleksjon i personalgruppen

Spørsmål	Egen refleksjon
Trives barna i vår barnehage? Hvordan vet du det?	
Bærer barnehagens lek og læringsmiljø preg av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme? Eller preges det av krenkende (ironi, sarkasme, spydighet) og kritiske kommentarer til og om hverandre? Tenk USB – relasjons perspektivet.	
Har vi et inkluderende miljø eller er det preget av at barn ekskluderes? (USB positivt/negativt klima)	
Hvordan er samspillet mellom barna? Er det preget av hierarkier eller av likeverdighet på hvem som bestemmer og får være med i lek og aktiviteter med flere?	
Har barnehagen et miljø preget av humor og glede seg over hverandres mestring eller er det prestasjonskrav og konkurrerende holdninger blant barna?	
Har vi en hverdag preget av lek, læring og mestring?	
Har vi et stimulerende leke- og læringsmiljø ute og inne? Og er vi tilstedeværende ansatte som støtter og videreutvikler leken ved behov?	
Har alle barna lekekompetanse? Hvordan jobber du/vi for å ha oversikt og sette i gang tiltak?	
Har alle barn minst en venn (noen å være sammen med)? Kan det være vi «lures» til å tro at barna har det fint med andre barn bare fordi de er sammen?	
Har vi gitt barna erfaring i å mestre uenigheter og konflikter seg imellom?	

Vedlegg 5: De voksnes relasjoner til barna, Sjekkliste

Brukes til egen refleksjon og videre refleksjon i personalgruppen

Spørsmål	Egen refleksjon
Er jeg en god rollemodell for barna? (USB)	
Er jeg anerkjennende og støttende til alle barnas initiativ? Er det noen barn som ikke ses eller ignoreres av deg? Hva kan det skyldes?	
Hvordan er mitt samspill med barna? Er det preget av dialog og åpne spørsmål? Eller er det mer beskjed preg og kontroll av barna?	
Når det oppstår konflikter mellom barna. Er noen barn mer troverdige til at du tror på deres forklaringer i konflikter enn andres?	
Griper du inn og veileder i konflikter eller overser du noen ganger? Hva begrunner du dette med?	
Tar du kontakt med alle barn eller er det noen barn du velger bort /unngår når du kan?	
Har du større tålmodighet og romslighet med enkelte barn enn andre? Hva må du gjøre for at du skal møte alle barn?	
Er du bevisst forskjellen på ironi og humor?	

LITTERATURLISTE:

For de voksne:

Kari Lamer: Sosial Kompetanse. Teoribok, håndbok.
Myrna B. Shure: JEEP (Jeg er en problemløser)
Berit Bae: Det interessante i det alminnelige
Reidar Pettersen: Mobbing i barnehagen
Jesper Juul: Det kompetente barn
Jesper Juul: Fra lydighet til ansvarlighet
Jesper Juul: Diverse videoer
Barne og fam.dept. 2002: Mobbing i barnehagen
Kari Pape: Fra ord til handling – fra handling til ord

For barna:

Tor Åge Bringsværd: Karsten liker å danse
Tor Åge Bringsværd: Ruffen – sjøormen som ikke kunne svømme
Tone Lie Bøttinger: Min storebror apen
Paul Leer Salvesen: Fy Fabian
Ann De Bode: Det er alltid meg de skal ta
Lena Klefeldt: Otto og Joppa
Mats Wànblad: Lilleving
Ulf Nilsson: Den lille gutten og løven
Per Christian Jersild: Hymir
Kari Saanum: Herr Alkabars nese
Gunn-Britt Sundstrøm: Gutten i supermandrakten
Else Færden: Den stygge drageungen
Birgitta Stenberg: Billy og sinte Lotta
Birgitta Stenberg: Bjørn drar på landet
Gunder Andersson: Martins sommer
Trond Brønne: Petter og månen
Eva Eriksson: Stures nya jacka
Gunilla Bergstrøm: Albert og udyret
Gunilla Bergstrøm: Hvem kan redde Albert Åberg?
Ursula Kirchberg: Selim og Susanne
Egon Mathiesen: Katten med de blå øynene
Mette Cecilie Newth: Lille Skrekk